

Dierenwelzijnslessen voor basisscholen

Konijnen

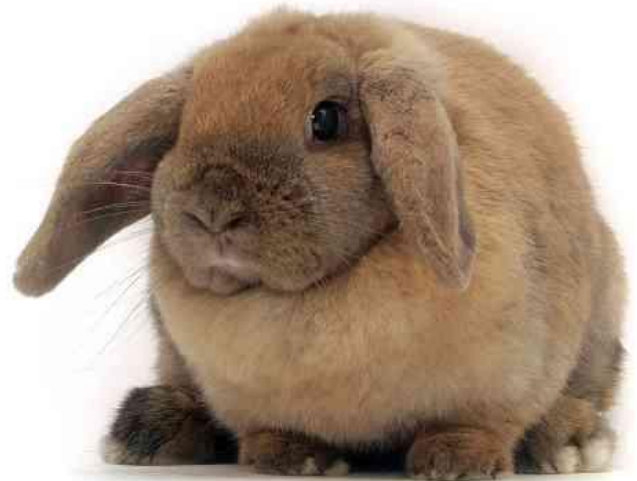
Inleiding

Konijnen worden in Nederland meestal als huisdier gehouden. Ze zien er leuk uit en ze zijn makkelijk tam te maken om mee te knuffelen. Er zijn veel verschillende konijnen in de wereld. Sommigen hebben lang haar en anderen kort. Ook kunnen ze hangoren hebben of oren die rechtop staan en ze hebben verschillende kleuren. Misschien heb je zelf wel een konijn of heeft iemand die je kent een konijn als huisdier. Deze konijnen worden gehouden, omdat mensen ze leuk vinden.

Toch worden konijnen ook gehouden voor hun vlees en vacht. Het vlees kun je in de supermarkt of bij de slager kopen. Van de vacht wordt kleding gemaakt, wat je ook wel kent als bont.

In Nederland zijn veel mensen boos geweest over het houden van konijnen voor hun vlees en vacht. De afgelopen jaren is hier veel aandacht aan besteed. Klik links op de verschillende onderwerpen om meer informatie over te krijgen.

*Wist je dat!
Een vrouwtjeskonijn een voedster en een mannetjeskonijn een ram wordt genoemd?*

Konijn

Foto: Rob Doolaard

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Inhoudsopgave	3
1. Soorten	5
1.2. Van wild naar tam	5
1.3. Konijnenrassen	5
2. Gedrag	7
2.1. Rusten	7
2.1.1 Meer weten? Konijnenholen	7
2.2. Poetsen en likken	8
2.3. Groepsleven	8
2.3.1. Meer weten? Wie is de baas.	8
2.4. Voortplanting	9
2.4.1. Meer weten? Agressie	9
2.4.2. Meer weten? Jonge konijnen	9
3. Eten en drinken	11
3.1. Het gebit van een konijn	11
3.1.1. Meer weten? Het verteringsstelsel van een konijn	11
3.2. Van kop tot kont	12
3.3. Twee soorten keutels	12
4. Zintuigen	13
4.1. Ruiken	13
4.2. Horen	13
4.2.1. Meer weten? Afkoelen	14
4.3. Zien	14
4.3.1. Meer weten? Konijnenogen	15
4.4. Voelen	15
4.4.1. Meer weten? Snorhaar	15
4.5. Proeven	16
5. Gezondheid	17
5.1. Ziektes	17

6. Hokken & stallen	18
6.1. Vleeskonijnen	18
6.2. Voedsters (vrouwtjes)	18
6.3. Voedsters met jongen	18
6.3.1. Meer weten? Een nest maken	19
6.3.2. Meer weten? Hoe raakt een konijn drachtig?	19
6.4. Rammen (mannetjes)	19
7. Wetten en regels	20
8. Vlees	21
9. Welzijn	22

1. Soorten

Onze konijnen leefden vroeger alleen maar in het wild. Omdat mensen ze gingen houden, veranderden ze. Verschillende konijnenrassen werden met elkaar gekruist, waardoor nieuwe rassen ontstonden.

1.2. Van wild naar tam

De eerste mensen die wilde konijnen vingen en bij hun huis gingen houden, waren de Romeinen. Dit is meer dan 2.000 jaar geleden! Ze vonden het vlees van deze konijnen namelijk erg lekker. Ook vonden ze de vacht mooi om kleding van te maken. De konijnen werden niet, zoals bij ons, in kooien gehouden, maar in grote tuinen met een muur erom heen. Ze werden hierdoor niet tam, het bleven wilde konijnen.

In de Middeleeuwen (rond het jaar 1600) werden konijnen pas tam gemaakt. Mensen in Frankrijk hielden wilde konijnen als huisdier. Ze werden nu wel in kooien gehouden en kregen jonge konijntjes. De jongen hadden soms een andere kleur vacht en sommige hadden hangoren of juist rechte oren. De mensen kozen de leukste konijnen om mee verder te fokken en zo ontstonden er verschillende konijnenrassen.

Verschillende kleuren

Foto: Rob Doolaard

Wist je dat!

Konijnen al vóór de IJstijd bestonden? De laatste IJstijd was 30 miljoen jaar geleden.

1.3. Konijnenrassen

Tegenwoordig zijn er meer dan 47 konijnenrassen. De meeste hiervan zijn als huisdier ontstaan. Een aantal rassen is speciaal gefokt om veel vlees te maken. Ook bestaat er een konijnenras waarvan het haar gebruikt wordt om wol van te maken.

Rassen die gehouden worden voor hun vlees moeten niet alleen veel vlees hebben en snel groeien. Ze moeten natuurlijk ook gezond blijven en de moederkonijnen moeten goed voor hun jongen zorgen. Er zijn drie konijnenrassen die dit allemaal heel goed kunnen. Dit zijn de Californiër, de Witte Nieuw-Zeelander en de Witte van Dendermonde.

Vlaamse Reus naast een hond

Foto: Stamatiscian

Misschien verwacht je dat dit hele grote konijnen zijn, maar dat valt wel mee. Een konijn dat speciaal gehouden wordt voor het vlees, weegt 3 tot 5 kilogram. Dat is net zo zwaar als ongeveer 3 of 5 pakken suiker! Het is juist fijn dat deze konijnen niet zo groot worden. Een groot konijn doet er namelijk langer over om volwassen te worden. Ook is zo'n groot konijn minder makkelijk vast te pakken.

Maar er zijn ook heel grote konijnen. Ken je de Vlaamse Reus al? Dit konijn kan wel meer dan 7 kilogram zwaar zijn. Dat zijn 7 pakken suiker die je op moet tillen. Natuurlijk zijn er ook kleine konijnen, zoals dwergkonijnen. Deze dieren wegen soms minder dan één kilogram. Dat is dus nog geen pak suiker.

Dwergkonijn

Foto: United States Bureau of Land Management

2. Gedrag

Konijnen zijn groepsdieren en ze doen dus graag dingen samen, zoals samen tegen elkaar aan rusten of elkaar te poetsen. Konijnen leven in groepen.

2.1. Rusten

Konijnen zijn vooral actief tijdens zonsopgang en zonsondergang, als het nog een klein beetje donker is. Konijnen zijn dieren die snel vluchten en in de schemering zijn ze minder goed te zien. Ze voelen zich dan veiliger. Ze vluchten weg voor alles wat misschien een roofdier is. Als konijnen niet aan mensen gewend zijn, kunnen ze denken dat mensen ook roofdieren zijn. Ze schrikken dan van ons en proberen te vluchten. Als konijnen wel gewend zijn aan mensen, zijn ze meestal rustig.

Wanneer een konijn zich veilig en ontspannen voelt, gaat hij languit gestrekt op de grond liggen. Soms rollen ze zich ook om. Het liefst rust een konijn onder struiken of in een konijnenhol. Zo kunnen roofdieren hem niet zo makkelijk vinden.

Liggend konijn
Foto: Rob Doolaard

Wist je dat!

Een wild konijn bijna vier meter hoog kan springen om aan een roofdier te ontspannen?

2.1.1 Meer weten? Konijnenholen

Omdat konijnen niet echt goede poten hebben om te graven, maken ze hun nest meestal in een losse, zanderige bodem. Daar kunnen ze namelijk makkelijker in graven.

Konijnenhol
Foto: Onbekend

Vrouwtjes die drachtig (zwanger) zijn, maken de meeste konijnenholen.

Dat doen ze om een veilige plek te maken voor hun jongen. Mannetjes graven vaak in het begin ook een beetje, maar stoppen hier al snel mee. Ze laten hun vrouwtjes het meeste werk doen.

Oudere konijnen graven steeds nieuwe holen bij, zodat er een gangenstelsel ontstaat. Als er meer konijnen samen in een gangenstelsel leven, wordt hun ondergrondse nest een burcht genoemd.

2.2. Poetsen en likken

Een konijn likt zelf zijn vacht schoon. Hij kan bijna overal bij. Alleen de kop is lastig schoon te maken met de tong. Daarvoor gebruikt een konijn zijn voorpoten: hij gaat op zijn achterpoten zitten en likt over zijn voorpoten. Daarna wrijft hij zijn voorpoten over zijn kop. Als een konijn jeuk heeft, krabt hij zich vaak met zijn achterpoten.

Lichaamsverzorging
Foto: Rob Doolaard

Net als veel andere dieren krijgt een konijn soms een nieuwe vacht. Hij verliest dan veel haren en krijgt daar nieuwe haren voor terug. Het verliezen en het aangroeien van een nieuwe vacht heet in de rui zijn. Een konijn dat in de rui is, wast en krabt zich vaker dan normaal. Al die losse haren kriebelen natuurlijk. Dat is ook als je zelf net bij de kapper bent geweest.

Konijn poetst zichzelf
Foto: Rob Doolaard

Wist je dat!

Konijnen niet kunnen zweten? Als ze het warm hebben, gaan ze languit liggen en sneller ademen. Ook raken ze warmte kwijt door hun grote oren.

2.3. Groepsleven

Als er weinig konijnen in een gebied leven, zijn ze meestal met zijn tweeën. Als er veel konijnen in een gebied leven, gaan ze vaak in grotere groepen samenleven. Meestal bestaat een groep uit 2 of 3 mannetjes met 2 tot 9 vrouwtjes en de jonge konijnen. Als een groep te groot wordt, worden er vaak weer een aantal kleinere groepjes gemaakt.

Groep wilde konijnen
Foto: Onbekend

Konijnen die samenleven, zorgen goed voor elkaar. Vrouwtjes verdedigen hun holen tegen indringers. De mannetjes verdedigen de vrouwtjes.

2.3.1. Meer weten? Wie is de baas.

Mannetjeskonijnen en vrouwtjeskonijnen zijn niet de baas over elkaar. In plaats daarvan zijn sommige vrouwtjes de baas over andere vrouwtjes. Ook sommige mannetjes zijn de baas over sommige andere mannetjes. Vaak zijn de oudste dieren de baas over jongere dieren.

Een mannetje dat de baas is, probeert andere mannetjes weg te houden van het vrouwtje dat de baas is. Zo kan hij met haar paren, om jonge konijntjes te maken. Een mannetje wil meestal niet paren met vrouwtjes die jonger zijn dan een jaar. Dat zouden namelijk zijn eigen kinderen kunnen zijn. Jonge mannetjes die niet bij de groep horen,

vinden deze vrouwtjes juist wel leuk. Vaak hebben ze een lievelingsvrouwtje waar ze graag bij in de buurt zijn.

2.4. Voortplanting

Aan het einde van de winter begint het paarseizoen voor wilde konijnen. Vrouwtjes die de baas zijn in een groep doen dan vaak kwaad en agressief naar andere vrouwtjes. Zo proberen ze als enige drachtig (zwanger) te worden. Soms worden er toch meerdere nestjes konijnen geboren in een groep.

Als een vrouwtje drachtig is, maakt ze een nieuw hol in het gangenstelsel van de groep waar ze bij hoort. Dit holletje is bedekt met een bedje van gras en zachte haren uit haar vacht.

Konijnen zijn ongeveer 4 weken drachtig en krijgen dan ongeveer 5 jongen. De meeste wilde konijnen krijgen 2 of 3 nestjes jongen achter elkaar in één jaar. Het eerste nestje wordt in maart geboren en het laatste in juli. Daarna wordt er weer gewacht tot het volgende jaar. De tamme konijnen die wij houden, kunnen het hele jaar door jonge konijntjes krijgen.

Konijn met jongen
Foto: Rob Doolaard

2.4.1. Meer weten? Agressie

Ook konijnen zijn wel eens boos op elkaar. Ze worden dan agressief. Dit gebeurt meestal als ze hun leefgebied verdedigen of als konijnen nog moeten bepalen wie de baas is. Vaak zijn vrouwtjes alleen agressief naar andere vrouwtjes en mannetjes alleen naar andere mannetjes. Als jonge konijnen bij de groep blijven waar ze geboren zijn, wordt er meestal niet gevochten. Ze leren hun plaats in de groep vanzelf als ze opgroeien. Konijnen vechten alleen veel als er teveel konijnen in een gebied leven. Dan hebben ze dus te weinig ruimte.

2.4.2. Meer weten? Jonge konijnen

Jonge konijnen worden kaal, blind en doof geboren. Ze krijgen het niet snel koud, omdat hun moeder een nest van gras en zachte haren van haar vacht gemaakt heeft. De moeder gaat alweer snel na de geboorte op zoek naar eten voor zichzelf. Ze laat haar jongen dan achter in het nest en gaat via een speciale zijgang in het konijnenhol weg. Als ze buiten is, maakt ze de zijgang weer goed dicht en weet verder niemand waar die zit. Zo zijn haar jongen goed verstopt.

Pasgeboren jongen
Foto: Ghangarra

De eerste tien nachten, als de jongen nog blind zijn, komt de moeder alleen 's ochtends terug om de jongen te laten drinken. Dit duurt niet langer dan vijf minuten. Daarna sluit

ze de ingang naar het nest weer goed af. De jongen graven zichzelf in het warme nest in.

Keutels eten

Als de jongen wat ouder worden, legt de moeder een paar keutels in de kraamkamer. Als de jonge konijnen ongeveer acht dagen oud zijn beginnen ze hiervan te eten. Dat lijkt misschien vies, maar in de keutels zitten goede bacteriën die in hun darmen terechtkomen en ervoor zorgen dat ze later planten kunnen eten. Keutels eten is dus goed voor de kleine konijntjes! Ook eten ze het gras op uit het nest.

Konijnenkeutels

Foto: PalaeoMal

Opgroeien maar!

Vanaf dag tien gaan de oogjes open en begint de vacht van de jonge konijnen te groeien. Hierdoor kunnen ze zichzelf beter warm houden. Ook bewegen ze meer en vaak wachten ze bij de ingang van de gang al op hun moeder om te drinken.

Als ze drie weken oud zijn, zijn de jonge konijnen groot genoeg om de omgeving rond hun hol te verkennen. Een week later, als ze vier weken oud zijn, moeten ze helemaal voor zichzelf zorgen. Ze krijgen dan geen melk meer.

Wel of niet blijven?

Ongeveer de helft van de vrouwtjes blijft bij de groep van hun moeder. Jonge mannetjes en de andere vrouwtjes gaan op zoek naar een andere groep of gaan leven in een leeg hol. Als ze geen hol kunnen vinden, verschuilen ze zich boven de grond.

Jong konijn

Foto: Rob Doolaard

3. Eten en drinken

Konijnen eten niet alleen gras. Ze eten ook allerlei andere plantensoorten. Van de ene plant eten ze het liefst de wortels, van de andere de bladeren en van weer andere de bloemknoppen. Hun gebit is ervoor gemaakt om dit voedsel te eten. Een konijn kiest het liefst eten uit dat nog niet zo oud is, omdat hun darmen oud gras niet zo goed kunnen verwerken.

Meestal eet een konijn verdeeld over de dag een heleboel kleine beetjes. De meeste mensen eten drie keer per dag: ontbijt, middageten en avondeten. Maar konijnen eten wel 30 tot 40 keer per dag! Als het donker begint te worden, eten ze het meest.

Etend konijn
Foto: Onbekend

Wist je dat!

De tanden van een konijn zijn hele leven door groeien? Ze worden steeds langer. De voortanden groeien elk jaar ongeveer 12 centimeter, de kiezen 8 tot 11 centimeter. Een konijn moet daarom op hard materiaal kunnen knagen om zijn tanden te laten afslijten.

3.1. Het gebit van een konijn

Het gebit van een konijn bestaat uit drie soorten tanden, de snijtanden, de stifttanden en de kiezen.

Snijtanden

In de bovenkaak en de onderkaak hebben ze twee snijtanden. Ze zitten helemaal vooraan in hun bekje. Je ziet ze van de buitenkant goed zitten. Snijtanden worden gebruikt om eten af te bijten. Jij gebruikt ze om bijvoorbeeld een hap van een boterham te nemen!

Stifttanden

Net achter de bovenste snijtanden zitten twee stifttanden. Dit zijn twee dunne tandjes die tegen de snijtanden duwen. Ze zorgen ervoor dat de snijtanden niet naar binnen groeien.

Etend konijn
Foto: Rob Doolaard

Kiezen

Achterin zijn bek heeft een konijn wel 20 of 22 kiezen. Er zitten 10 of 12 kiezen in de bovenkaak en 10 in de onderkaak. De kiezen maken het voedsel klein. Precies zoals jij die boterham klein maakt met jouw kiezen!

3.1.1. Meer weten? Het verteringsstelsel van een konijn

Konijnen kunnen energie halen uit jong gras. Mensen kunnen dit niet. Gras bevat namelijk vezels die mensen niet kunnen verteren. Konijnen kunnen dit wel, omdat ze speciale darmen hebben.

Wist je dat!

Een konijn geen knaagdier is? Dat komt door de stifftanden. Knaagdieren zoals cavia's en muizen hebben deze tanden niet. Daarom vallen konijnen onder de haasachtige.

3.2. Van kop tot kont

Nadat het konijn zijn eten heeft doorgeslikt, komt het in de maag terecht. Daar worden al een paar voedingsstoffen uit het eten gehaald. Dan gaat het eten door de dunne darm. Ook daar worden weer voedingsstoffen uit het eten gehaald.

Na de dunne darm komt het eten in de blinde darm terecht. Dit is een belangrijke darm voor het konijn. Mensen hebben ook een hele kleine blinde darm, maar die gebruiken we niet meer. In de blinde darm van het konijn zitten veel kleine beestjes. Deze beestjes worden bacteriën genoemd. Zij maken de harde vezels van het gras nog verder stuk, zodat het konijn ook de binnenkant van de grassprietjes kan gebruiken.

Wist je dat!

Het verteringsstelsel van een konijn 4 tot 5 meter lang is? Bij mensen is dat ongeveer 9 meter lang, dus voor zo'n klein lichaam heeft een konijn veel darmen!

Konijnenkeutels

Foto: PalaeoMal

3.3. Twee soorten keutels

Vanuit de blinde darm gaat het eten weer verder. Dit kan in twee richtingen:

- of door naar de dikke darm, daar wordt het konijnenpoep;
- of het eten wordt vanuit de blinde darm meteen uitgepoept.

Een konijn heeft dus twee soorten keutels: de normale harde keutels en de zachte, donkere keutels. In de normale harde keutels zit het 'afval' dat niet meer verteerd kan worden. De zachte, donkere keutels eten konijnen weer op. Deze keutels worden vanuit de blinde darm uitgepoept. Dat klinkt vies, maar eigenlijk is het heel slim van een konijn. Doordat deze keutels opnieuw door de maag en de dunne darm komen, kan het konijn er nog meer vitamientjes uit halen. Slim hè?

4. Zintuigen

Een konijn onderzoekt de dingen om zich heen vooral door te snuffelen met zijn neus. Ze kunnen ook goed horen, maar minder goed zien dan wij. Een konijn heeft ook snorharen waarmee hij kan voelen. Proeven doen ze, net als wij, met hun tong.

4.1. Ruiken

Konijnen kunnen veel beter ruiken dan wij. Ze hebben die goede neus niet voor niets. Ze gebruiken hun neus voor veel dingen. Voor de veiligheid, om andere konijnen iets te laten weten en om te ruiken of het eten lekker is.

Veiligheid

Als konijnen een roofdier of de poep van een roofdier ruiken, zijn ze extra voorzichtig. Ze kijken dan dus beter uit om niet gevangen te worden! Ook ruiken ze bijvoorbeeld vuur of brand en kunnen dan op tijd wegvluchten.

Andere konijnen

Konijnen laten aan andere konijnen weten dat een gebied van hen is met geuren. Die maken ze in speciale klieren. Andere konijnen kunnen elkaar herkennen aan deze geuren, omdat er speciale geurstoffen in zitten.

Eten

Konijnen kiezen de planten die ze willen eten uit door eraan te ruiken of ervan te proeven.

Wist je dat!

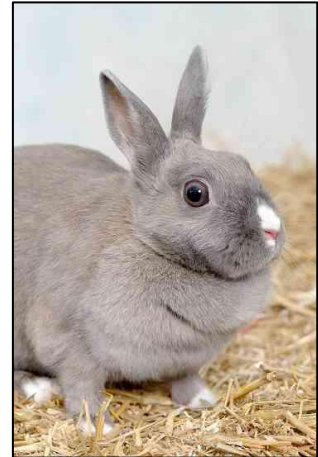
Konijnen wel 100 miljoen cellen in hun neus hebben die geuren opvangen?

4.2. Horen

Een konijn hoort beter dan wij. Hun lange oren kunnen apart van elkaar bewegen. Gaat het ene oor naar rechts, dan kan het andere naar links. Dat kunnen mensen niet, probeer maar eens! Wanneer een konijn zijn oren draait naar de plek waar het geluid vandaan komt, kunnen ze de geluiden goed opvangen.

Omdat konijnen niet willen opvallen voor roofdieren, maken ze maar weinig geluid. Eigenlijk zijn er maar twee geluiden die konijnen maken. Dat zijn stampen en gillen.

Ook koelen konijnen af via hun oren.

Konijn met witte neus

Foto: Rob Doolaard

Konijn met grote oren

Foto: Onbekend

Stampen

Bij gevaar waarschuwen ze andere konijnen door te stampen met hun achterpoten. Meestal doen ze dat één of twee keer achter elkaar.

Klik [hier](http://tinyurl.com/konijnstamp) voor een filmpje van een stampend konijn.
(<http://tinyurl.com/konijnstamp>)

Gillen

Konijnen die in gevaar zijn of gewond zijn, kunnen gillen. Als de konijnen zelf niet meer kunnen ontsnappen aan bijvoorbeeld een vos, waarschuwen ze zo andere konijnen. Die kunnen dan snel weggrennen. Als een konijn gilt, klinkt dat heel hard en akelig!

4.2.1. Meer weten? Afkoelen

Een konijn heeft niet alleen lange oren om goed te kunnen horen. Hij kan er nóg iets mee. Omdat er veel bloedvaten in zijn oren zitten, kan hij afkoelen als hij het warm heeft. Hoe dat kan, dat wordt hieronder uitgelegd.

Bloedvaten

Ook mensen hebben veel bloedvaten. Het bloed dat door jouw lichaam stroomt, zorgt ervoor dat je overal warm blijft. Als je zelf zonder handschoenen aan in de kou loopt, worden je handen koud. Dat komt doordat de koude lucht de warmte uit je handen meeneemt. In je handen lopen veel bloedvaten. Als het koud is, maakt je lichaam die bloedvaten kleiner. Dat gaat vanzelf en het is heel handig, want zo kan de lucht minder warmte 'afpakken' van het bloed. Als het heel erg warm is, wil je lichaam juist warmte kwijt. Als oplossing worden je bloedvaten vanzelf wijder, zodat er juist meer warmte meegaat met de lucht.

De oren van een konijn werken ook zo. Als een konijn het warm heeft, kan hij de warmte die hij teveel heeft, meegeven aan het bloed. De oren zijn maar dun, dus wordt de warmte makkelijk meegenomen door de lucht. Het konijn koelt dan dus af en heeft het minder warm.

Bloedvaten in het oor
Foto: Rob Doolaard

4.3. Zien

Vossen, uilen en andere roofvogels en roofdieren jagen op konijnen. Daarom noemen we een konijn een prooidier. Het is dus belangrijk dat konijnen een roofdier op tijd zien, zodat ze nog kunnen vluchten. Hiervoor is het handig als je veel kan zien. Een konijn kan zonder zijn kop te bewegen bijna alles om zich heen zien, ook achter zich! Dat komt omdat hun ogen aan de zijkant van hun kop zitten in plaats van aan de voorkant, zoals bij ons.

Konijnen kijken vaak om zich heen om te kijken of er roofdieren zijn. Vaak gaan ze dan op hun achterpoten staan, zodat ze wat groter zijn. Ze zien het vooral goed als er iets beweegt: dat zou een roofdier kunnen zijn. Ze herkennen roofdieren ook aan hun geur en aan het geluid dat ze maken.

4.3.1. Meer weten? Konijnenogen

Konijnen zien heel anders dan mensen. Aan de binnenkant van elk oog (ook bij een mensenoog) zitten twee soorten cellen. Met één soort cellen kan een konijn licht zien. Met de andere soort cellen kan het konijn kleuren zien.

Mensen kunnen goed kleuren zien, maar in het donker zien we niet veel. Bij een konijn is het juist andersom: ze kunnen veel zien in de schemering en in het donker, maar kleuren zien ze niet zo goed. Ze kunnen wel een paar kleuren zien, vooral blauw en groen. Konijnen zien van dichtbij beter dan van veraf.

Grote ogen!

Foto: Rob Doolaard

4.4. Voelen

Konijnen hebben aan de zijkant van hun kop, bij de neus en boven de ogen, **snorharen**. Je ziet zo al dat dit andere haren zijn dan de rest van de haren van het konijn: ze zijn dikker en steviger.

Snorharen worden gebruikt om dingen van dichtbij te voelen. Ook zijn ze handig in het donker: konijnen kunnen dan makkelijker voelen waar ze lopen. Een snorhaar kan net zo lang worden als het konijn breed is. Zo kan hij bijvoorbeeld voelen of hij wel of niet door een ondergrondse gang past.

4.4.1. Meer weten? Snorhaar

Een konijn voelt met zijn snorharen. Toch voelt het haartje zelf niets. Net als alle haren op je eigen hoofd lopen er ook geen zenuwen door de snorharen van het konijn heen. Als de kapper jouw haar knipt, doet dat geen pijn. Als een snorhaar breekt, voelt een konijn daar ook niets van.

Hoe werkt dat?

Elke haar zit in je lichaam vast met een haarzakje. Dit is een heel smal buisje waar de haar in zit. Een aantal kleine bloedvatjes brengt voedingsstoffen naar de haar. Helemaal onderaan het haarzakje zit een zenuw: die voelt het als er iets met de haar gebeurt. Als je bijvoorbeeld aan jouw haren trekt, doet dat wel pijn. Dat komt omdat die zenuw doorgeeft aan de hersenen dat er aan de haar getrokken wordt.

Konijn met lange snorharen

Foto: Rob Doolaard

Maar hoe voelt het konijn dan wel met snorharen en niet met andere haren? Dat komt doordat het haarzakje van een snorhaar gevuld is met bloed. Als de snorhaar buigt, buigt het bloed in het haarzakje mee. Daardoor voelt niet alleen de zenuw onderaan de snorhaar deze beweging. Ook de zenuwen naast het haarzakje voelen dat hij buigt en dan geven ze dat door aan de hersenen. Een konijn weet dat er bijvoorbeeld een muurtje naast hem staat omdat de snorhaar tegen het muurtje aan komt en een beetje buigt.

4.5. Proeven

Een konijn proeft net als wij met zijn tong. Ze hebben ongeveer 8.000 smaakpapillen, dat zijn de plekjes op je tong waarmee je smaken kunt herkennen. Mensen hebben er ongeveer 9.000. Als een konijn iets eet, voelt hij eerst met zijn lippen. Ook ruikt hij eraan. Daarna pas neemt hij een hapje.

Etend konijn

Foto: Rob Doolaard

5. Gezondheid

Konijnen kunnen snel ziek worden. Een konijn dat ziek is, heeft vaak doffe en vieze ogen en er kan vies snot uit de neus komen. De dieren gaan alleen in een hoekje zitten en willen meestal niet meer eten. Ook de vacht glanst niet mooi.

Als een konijn ziek is, dan kan hij dit doorgeven aan andere konijnen. Door te zorgen dat de kooien schoon zijn, worden er minder andere konijnen ziek. Ook is het belangrijk dat een konijn altijd schoon water heeft en dat hij goed te eten krijgt.

Om een ziekte te voorkomen, krijgen konijnen vaak een spuitje van de dierenarts. Door deze spuitjes kunnen ze een bepaalde ziekte niet meer krijgen.

5.1. Ziektes

Konijnen zijn erg vatbaar voor twee ziektes. Dit zijn Myxomatose en VHS.

Myxomatose

Deze ziekte komt meestal in de zomer voor en veroorzaakt zwellingen en ontstekingen rond de oren, neus en bek. Jonge konijnen gaan meestal dood door deze ziekte. Volwassen konijnen zijn sterker en kunnen wel beter worden.

De konijnen worden ziek doordat muggen en vlooien hun bijten. De muggen en vlooien dragen dan de ziekte bij zich. Ook kan een konijn ziek worden als hij een ander konijn tegenkomt die al ziek is.

VHS

Bij VHS wil het konijn niet meer eten en heeft hij moeite met ademen. Vaak gaat het konijn snel dood. Deze ziekte wordt door insecten en andere zieke konijnen doorgegeven.

6. Hokken & stallen

Konijnen die als huisdier worden gehouden, zitten vaak binnen in een klein hok, of buiten in een groot hok met stro. De konijnen die voor het vlees worden gehouden, zitten altijd binnen en vaak in kooien van gaas. Ook de bodem is van gaas. Zo valt de poep en plas namelijk uit de kooi op de grond. Hierdoor blijft het schoner waar de konijnen zitten. Voor de konijnen is het fijner om op hooi of stro te lopen, maar dat is minder goed schoon te houden. De konijnen kunnen dan ziek worden van het vieze stro.

De konijnen zitten vaak samen in een kooi met hun broertjes en zusjes. De vaders zitten meestal alleen in een kooi en de moeders soms samen. De konijnen op een boerderij zitten dus niet allemaal bij elkaar in een groot hok.

6.1. Vleeskonijnen

Vleeskonijnen zijn de jonge konijnen die op een konijnenhouderij gehouden worden. Ze groeien daar tot ze 11 of 12 weken oud zijn (dat is 3 maanden). Daarna worden ze geslacht.

De meeste vleeskonijnen worden in groepen van 5 tot 35 dieren gehouden. Als ze in een groep met minder dan 5 konijnen zitten, dan moeten ze minstens 0,07 vierkante meter ruimte hebben. Dat is minder dan een vel papier. Als er meer dan vijf dieren in een groep zitten, moet elk konijn minstens 0,06 vierkante meter ruimte hebben. Er zijn regels voor hoe groot de hokken moeten zijn. Als konijnen in kleine groepen zitten, kunnen ze meestal niet huppelen of rennen. In grotere groepen kan dat vaak wel. De kooi moet hoog genoeg zijn (minstens 40 centimeter). De konijnen kunnen dan nog op hun achterpoten staan, omdat ze dit graag doen. Weet je nog waarom? Ze kunnen dan rondkijken of er vijanden aankomen.

Vleeskonijnen in een groep
Foto: Kninepleats

6.2. Voedsters (vrouwtjes)

Een voedster is een vrouwtjeskonijn. Sommige voedsters worden speciaal gehouden om veel jonge konijntjes te krijgen. Ze wordt dan een opfokvoedster genoemd. Deze konijnen moeten minstens 0,20 vierkante meter ruimte hebben. Dat is ongeveer net zo groot als de stoel waarop je zit. Ook bij deze konijnen moet de kooi minstens 40 cm hoog zijn, zodat ze rechtop kunnen staan.

6.3. Voedsters met jongen

Een voedster met jonge konijntjes heeft meer ruimte nodig dan een voedster alleen. Elk moederkonijn moet daarom minstens 0,45 vierkante meter ruimte hebben. Dat is ongeveer net zo groot als je tafeltje. In zo'n kooi kan een konijn languit liggen. Voor een konijn is het normaal om op deze manier te liggen. Ze kunnen niet rennen of huppelen in de kooi.

Voedsters
Foto: Kninepleats

6.3.1. Meer weten? Een nest maken

Konijnen krijgen in de natuur jongen in een konijnenhol onder de grond. Daar is het donker, dat voelt voor een konijn als een veilig plekje (niemand kan ze vinden). Een boer moet er dus eigenlijk voor zorgen dat een drachtig konijn haar jongen ook op een donker plekje kan krijgen. Daarom moet hij een nestkast voor ze hebben met bijvoorbeeld hooi en stro. Hiermee kan het vrouwtje een nest bouwen.

De jonge konijnen zijn ongeveer 4 weken oud als ze bij hun moeder weggaan. Dit heet spenen en ze krijgen dan geen melk meer. Normaal gesproken laat een moederkonijn haar jongen één keer per dag melk drinken. De jongen moeten na het spenen zelf eten gaan zoeken.

6.3.2. Meer weten? Hoe raakt een konijn drachtig?

Een jong vrouwtjeskonijn mag niet drachtig worden tot ze 15 weken oud is. Dat is bijna 4 maanden oud. Het is niet gezond voor de konijnen om eerder jongen te krijgen.

Vroeger werden vrouwtjes in een groepje gehouden met een mannetje (een ram). Die ram paarde met de vrouwtjes, zodat ze drachtig werden en jonge konijntjes kregen. Toen had je echt een papakonijn en een mamakonijn.

Tegenwoordig heeft een konijnenhouderij veel meer konijnen dan vroeger. Daarom worden de vrouwtjes meestal niet meer gedekt door de mannetjes. De meeste boeren maken de voedsters drachtig met een buisje sperma. Dit heet kunstmatige inseminatie.

6.4. Rammen (mannetjes)

Rammen worden op een konijnenbedrijf gehouden om voedsters te dekken, zodat die drachtig worden en jonge konijnen krijgen. Tegenwoordig zijn er steeds minder boeren die rammen houden, omdat steeds meer voedsters kunstmatig drachtig worden. De boer zorgt dan dat de zaadjes van het mannetje via een buisje bij de vrouwtjeskonijnen in de buik komen.

Elke ram moet minstens 0,40 vierkante meter ruimte hebben. Dat is ongeveer net zo groot als je tafeltje. Ze kunnen in deze kooi niet huppelen of rennen, wel kunnen ze languit liggen. Konijnen liggen graag languit. De kooi moet ook minstens 60 centimeter hoog zijn, zodat de konijnen op hun achterpoten kunnen staan. Mannetjes zijn groter dan vrouwtjes, daarom moeten de hokken ook hoger zijn!

7. Wetten en regels

Welke wetten en regels zijn er?

De meeste mensen zorgen goed voor hun dieren. Maar sommige mensen mishandelen dieren. Andere mensen houden dieren op een manier die niet goed is voor de dieren. Soms opzettelijk, veel vaker omdat ze geld willen verdienen door dieren te houden en meer geld verdienen als ze bijvoorbeeld meer dieren in een stal houden dan goed voor de dieren is. Daarom zijn er wetten gekomen die de dieren beschermen en ervoor zorgen dat ze een zo fijn mogelijk leven hebben.

De belangrijkste wet is de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren. In het kort wordt deze ook wel de GWWD genoemd. In deze wet wordt bijvoorbeeld geschreven dat je dieren niet zomaar pijn mag doen of dat je ze geen honger mag laten lijden.

Vanaf 1 januari 2013 komt er een nieuwe wet, de Wet Dieren. Deze lijkt veel op de GWWD, maar is nog uitgebreider.

In de GWWD staan vooral algemene regels. Bij de GWWD horen heel veel besluiten, die per diersoort vertellen hoe mensen de dieren moeten houden. Zo staan er regels over het houden van varkens in het Varkensbesluit en van legkippen in het Legkippenbesluit.

Wie controleert er?

Er zijn verschillende organisaties die bekijken of iedereen zich aan de regels houdt. Zo werken er voor de overheid (voor het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) mensen van de Voedsel- en Warenautoriteit. Zij bewaken de veiligheid van ons eten.

Controleurs van de Algemene Inspectiedienst van de overheid bezoeken plaatsen waar dieren worden gehouden en kijken of iedereen zich wel aan de regels houdt. Ook heeft de Dierenbescherming eigen controleurs.

Wanneer mensen zich niet aan de wetten en regels houden, kunnen ze gestraft worden. Meestal bepaalt de rechter welke straf iemand krijgt, maar sommige controleurs mogen ook zelf straffen uitdelen. Er worden bijvoorbeeld boetes uitgedeeld of mensen mogen geen dieren meer houden.

8. Vlees

Voordat wij konijnenvlees kunnen eten, heeft het al een lange weg afgelegd. Het begint allemaal op de konijnenhouderij waar de konijnen worden gefokt. Een konijnenhouder heeft vrouwtjeskonijnen (voedsters) die jonge konijnen krijgen. Die jonge konijnen worden daar gehouden tot ze ongeveer twaalf weken oud zijn. Dan zijn ze groot genoeg om naar de slacht te gaan.

De meeste konijnen worden in België of Frankrijk geslacht. Om daar te komen, moeten ze lang op reizen. Dit noemen we transport. Vaak worden konijnen in kratten vervoerd naar de slachterij.

Bij de vleesverwerking wordt het konijnenvlees in stukjes gesneden. Het vlees wordt dan verpakt in een vleesverwerkingsfabriek. Vanaf hier gaat het vlees naar een slager of naar de groothandel. Soms wordt het vlees niet kleiner gemaakt en wordt het hele konijn verkocht.

Bij een groothandel worden verschillende soorten eten en drinken verzameld. Voor de supermarkt wordt dan een vrachtauto volgeladen met de spullen die de supermarkt nodig heeft.

Vervolgens komt het vlees in de supermarkt of bij de slager terecht. Als koper ga je hier boodschappen doen. Thuis kun je het vlees dan klaarmaken om op te eten.

9. Welzijn

Konijn

Voor het konijn is het natuurlijk belangrijk dat hij gezond is. Hij moet goed te eten krijgen, niet bang hoeven te zijn en zich zo kunnen gedragen als hij wil. Als het konijn alles krijgt wat hij nodig heeft, is zijn welzijn goed. Konijnen worden door mensen gehouden. Ze kunnen dus niet zelf zorgen voor hun eten en drinken, een warm plekje, groepsgenootjes of beter worden als hij ziek is. Het konijn is afhankelijk van de mensen die voor hem zorgen. Wij (of de boer) moeten dus zorgen dat hij goed verzorgd wordt.

Konijnenhouder

De konijnenhouder wil het liefst allemaal gezonde konijnen hebben. Hij wil natuurlijk ook genoeg geld verdienen. Wat hij verdient hangt af van wat kopers willen betalen. Als hij veel aan het dierenwelzijn van zijn konijnen wil doen, kost dat vaak meer. De mensen in de winkel moeten het er dan wel voor over hebben om meer te betalen.

Klant in de winkel

Jij bent belangrijk voor dierenwelzijn als je klant bent in de winkel. Als je alleen goedkoop vlees wilt kopen, krijgt de boer minder geld. Hij kan daarvan minder doen voor zijn dieren. Als je in de winkel een duurder stukje vlees koopt, krijgt de boer vaak ook iets meer en kan hij wel wat extra's doen voor zijn dieren. Hij kan ze bijvoorbeeld meer ruimte geven of duurder voer voor ze kopen. Vaak kun je op het pakje vlees zien of de dieren bijvoorbeeld meer ruimte krijgen of naar buiten kunnen. Er staat dan een keurmerk op: een plaatje of een woord dat betekent dat het bijvoorbeeld biologisch vlees is.

Partij voor de Dieren

De Partij voor de Dieren wil dat er in Nederland beter met dieren wordt omgegaan. Zij wil bijvoorbeeld minder dieren op een boerderij, zodat de dieren meer ruimte hebben. De Partij voor de Dieren wil dat er betere wetten komen in Nederland die zorgen voor een betere behandeling van alle dieren.

Dierenbescherming

De Dierenbescherming komt op voor de rechten van dieren. Zij wil dat alle dieren goed behandeld worden. De Dierenbescherming is tegen dierenmishandeling. Als er dieren niet goed behandeld worden, komt de Dierenbescherming daartegen in actie. De Dierenbescherming wil bijvoorbeeld dat alle dieren genoeg ruimte hebben en dat ze niet hun hele leven binnen staan.

Klik [hier](http://kidsforanimals.nl/) voor de Jeugdwebsite van de Dierenbescherming.
<http://kidsforanimals.nl/>